

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o problematice páchání trestné činnosti pod vlivem návykových látek a konkrétně o trestném činu opilství podle ustanovení § 360 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, a to s přihlédnutím k historickému vývoji tohoto trestného činu v českých zemích, jakož i teoretických přístupů k pojetí samotného trestného činu a jeho právně politických východisek. Trestný čin opilství je svým charakterem a konstrukcí atypickým trestným činem, přičemž tomu tak bylo v minulosti a je tomu tak i dnes. Tento trestný čin nemá ve zvláštní části trestního zákoníku obdoby, protože jeho obsah do jisté míry prolamuje jednu ze stěžejních zásad trestního práva – *nullum crimen sine culpa*, tedy zásadu trestní odpovědnosti za zavinění. Speciální charakter tohoto trestného činu se projevuje v jeho legislativně právní konstrukci, v nárocích teoretických požadavků a principů, na nichž je v právním státě založeno trestní právo a v neposlední řadě i spojení s problematikou rostoucí konzumace návykových látek. Všechny tyto atributy trestného činu opilství, jeho historický vývoj i aktuální pojetí popisuje tato diplomová práce.

Práce je rozdělena celkem do devíti kapitol, které se pro lepší orientaci v textu dělí do dílčích podkapitol. V první kapitole jsou popsány základní pojmy jako nepřičetnost a duševní porucha, jež jsou s trestným činem opilství neodmyslitelně spjaty. Druhá kapitola se zabývá vývojem trestného činu opilství od prvních kodifikací trestního práva na našem území až po úpravu současnou. Obsahem třetí kapitoly je rozbor skutkové podstaty trestného činu opilství, tedy objekt, objektivní stránka, subjekt (pachatel) a subjektivní stránka, a to včetně činu jinak trestného neboli kvazideliktu, který bývá též označován jako objektivní podmínka trestnosti. Čtvrtá kapitola pojednává o možných teoretických přístupech k trestnému činu opilství. Pátá kapitola je věnována sankcím ukládaným za trestný čin opilství s přihlédnutím ke kritizované vysoké trestní sazbě. Šestá kapitola pojednává o účastenství ve vztahu k trestnému činu opilství. Sedmá kapitola se věnuje problematice možného souběhu trestného činu opilství s jinými trestnými činy. Osmá kapitola se zaměřuje na institut *actio libera in causa*, jež za pomoci specifické trestněprávní konstrukce umožňuje trestat případy, kdy se pachatelé ve stavu nepřičetnosti dopustí trestné činnosti. V deváté kapitole je popsán trestný čin opilství a institut *actio libera in causa* v právním řádu Německa a Slovenska a jejich porovnání s českou právní úpravou. Desátá kapitola potom uzavírá práci návrhy *de lege ferenda*.